Lakivaliokunnalle

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 5860 440 F: 09 5860 4460
E: amnesty@amnesty.fi W: www.amnesty.fi

AI FI 34/2016, 27.9.2016

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 34 a luvun, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta (HE 93/2016 vp)

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on yli 7 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty International on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty International kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainituista asioista ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Amnesty International keskittyy tässä lausunnossa rikoslain 34 a lukuun esitettyihin muutoksiin. Emme ota kantaa poliisilain ja pakkokeinolain muutoksiin. Tämä johtuu ainoastaan resursoinnista ja työkentän rajaamisesta. Kannanoton puuttuminen ei tarkoita sitä, että Amnesty kannattaisi ehdotettuja muutoksia eikä sitä, ettemme näkisi ehdotetuissa muutoksissa mahdollisia ihmisoikeusongelmia.

1. Ihmisoikeudet ja terrorismin torjunta

Valtioilla on ihmisoikeussopimusten mukaan velvollisuus suojella ihmisten oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen ja siten myös velvollisuus suojella ihmisiä ja yhteiskuntaa väkivallanteoilta. Yhtä lailla ihmisoikeussopimukset sitovat valtioita näiden toimiessa terrorismia vastaan. Esimerkiksi YK:n globaalin terrorisminvastaisen strategian mukaan ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja suojeleminen sekä oikeusvaltioperiaatteet ovat keskeisiä terrorisminvastaisissa toimissa.[1] YK:n erityisraportoija ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelusta ja edistämisestä terrorismia torjuttaessa on todennut, että ihmisoikeuksien täysi kunnioittaminen terrorisminvastaisissa toimissa on paras käytäntö koska se on paitsi valtioiden velvollisuus myös osoittautunut tehokkaaksi terrorismin torjunnassa.[2]

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla on vaikutuksia yksilöiden ihmisoikeuksiin: ne vaikuttaisivat esimerkiksi oikeuteen henkilökohtaiseen vapauteen, liikkumisen vapauteen, oikeuteen lähteä kotimaastaan ja palata sinne, yksityisyyden suojaan ja syrjinnän kieltoon. Ihmisoikeussopimusten mukaan edellä mainittuja oikeuksia ja vapauksia voidaan rajoittaa ainoastaan selkeällä ja ymmärrettävällä lailla. Rajoituksia voidaan säätää vain, jos ne ovat välttämättömiä ja suhteellisia ja jos rajoituksilla tavoitellaan oikeutettua

[1] YK:n yleiskokouksen päätöslauselma UNGA 60/288, 20.9.2006

[2] Report of the Special Rapporteur on the promotion and pretction of human rights and fundamental rights while countering terrorism: Ten areas of best practice in countering terrorism, UN Doc. A/HRC/16/5, 22.12.2010, para 12

päämäärää. Valtiolla on velvollisuus osoittaa näiden edellytysten täyttyvän. Rajoitukset eivät saa puuttua oikeuden tai vapauden keskeiseen sisältöön eikä niitä saa soveltaa syrjivällä tai mielivaltaisella tavalla.

Euroopan neuvoston lisäpöytäkirjan 8 artiklan mukaan jokaisen sopimusvaltion on varmistettava, että ihmisoikeusvelvoitteita kunnioitetaan pöytäkirjaa koskevan implementoinnin ja toimeenpanon yhteydessä. Velvollisuus on laaja, ja sitoo myös esimerkiksi tulevaa kriminalisointia toimeenpanevia viranomaisia.

Helsingin yliopiston julkaisemassa tutkimuksessa "Syrjintä, polarisaatio, nuoriso ja väkivaltainen radikalisoituminen" kiinnitetään huomiota viranomaistoimintaan terrorismin vastaisissa toimissa.[3] Raporttia varten oli haastateltu ulkomaille taistelemaan lähteneitä ja heidän perheitään. Kaikki olivat kokeneet olevansa tarkkailun alla. Lisäksi suojelupoliisi oli kutsunut henkilöitä "keskusteluihin", jotka erosivat tavanomaisista ja lainmukaisista kuulusteluista siten, ettei henkilöillä ollut paikalla lakimiestä, eikä heille kerrottu heidän oikeuksistaan. Amnesty International pitää raportissa kuvailtua toimintaa erittäin ongelmallisena ja kiinnittää huomiota siihen, että terrorismin vastaisissa toimissa on noudatettava kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeusvelvoitteita. Suojelupoliisin pitämiä kuulustelunomaisia "keskusteluita" ilman mitään lain takaamia oikeustakeita ei voida pitää hyväksyttävänä viranomaistoimintana. Amnesty International katsoo, että terrorismilainsäädännöstä säädettäessä tulisi siten myös kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten ihmisoikeusvelvoitteita toteutetaan toimeenpantaessa lainsäädäntöä käytännössä.

Terrorisminvastaisella lainsäädännöllä on myös Suomen rajojen ulkopuolelle ulottuvia vaikutuksia ja vieraiden valtioiden lainsäädäntö ja käytännöt vaikuttavat suorasti ja epäsuorasti Suomen viranomaisten toimintaan. Esimerkiksi oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (PL 21 §, ja mm. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla) ja kidutuksen ehdotonta kieltoa (PL 7§ ja EIS 3 artikla) voidaan loukata tekemällä yhteistyötä vieraiden valtioiden tiedustelupalveluiden kanssa. Terrorismitarkoituksessa tehty matkustaminen on luonteeltaan rajat ylittävää rikollisuutta, jonka todistaminen todennäköisesti edellyttää Suomen viranomaisten yhteistyötä eri maiden poliisiviranomaisten ja tiedustelupalveluiden kanssa. Siltä osin on pidettävä mielessä, että esimerkiksi monet Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän valtioiden tiedusteluviranomaiset käyttävät Amnestyn tietojen mukaan usein esimerkiksi kiduttamista tietojen tai tunnustuksen saamiseksi. Alun perin kiduttamalla saatua todistusaineistoa puolestaan ei saa hyödyntää missään menettelyssä tai oikeudenkäynnissä, paitsi sellaisissa menettelyissä, joiden tarkoituksena on saattaa kidutukseen syyllistyneet vastuuseen. Tämä pätee myös niissä tilanteissa joissa todistusaineistoa hyödyntävä viranomainen ei olisi osallistunut kiduttamiseen.

2. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 (2014)

Hallituksen esityksessä ehdotetut lainsäädäntömuutokset pohjautuvat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 2178 (2014), sekä Euroopan neuvoston terrorismiyleissopimuksen lisäpöytäkirjaan, joka puolestaan pohjautuu edellä mainittuun päätöslauselmaan. Käsillä olevat kriminalisointiehdotukset ovat suoraan johdettavissa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta.

Päätöslauselma 2178 (2014) on laadittu YK:n peruskirjan VII luvun alaisena ja siten se sitoo kaikkia valtioita YK:n peruskirjan 103 artiklan mukaisesti. YK:n turvallisuusneuvosto on poliittinen päätöksentekoelin jonka jäsenyys on rajattu tiettyihin valtioihin, joista vain viisi pysyvää jäsentä voivat käyttää veto-oikeutta. Kansainvälisen oikeuden näkökulmasta on ongelmallista, että turvallisuusneuvosto käyttää peruskirjan VII lukua säätääkseen kriminalisointivelvoitteita tai lainsäädäntövelvoitteita valtioille. Vastaavaa turvallisuusneuvosto ei ole tehnyt esimerkiksi liittyen sotarikoksiin tai rikoksiin ihmisyyttä vastaan,

[3] Syrjintä, polarisaatio, nuoriso ja väkivaltainen radikalisoituminen – SYPONUR-väliraportti. Karin Creutz & Juha Saarinen & Marko Juntunen Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, 2015 Helsingfors

vaan näiden kansainvälisten rikosten määritelmistä valtiot ovat keskenään neuvotelleet erikseen varsin tarkkoja kansainvälisiä sopimuksia.

Amnesty International pitää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2178 (2014) kriminalisointivelvoitteita ihmisoikeuksien kannalta ongelmallisina siksi, että päätöslauselma on epätarkka, eikä siinä käytettyjä käsitteitä määritellä. Päätöslauselmassa käytetään mm. seuraavia käsitteitä ilman määritelmää: ”terrorism”, ”terrorist act” ja ”foreign terrorist fighters”. Euroopan neuvoston terrorismiyleissopimuksen lisäpöytäkirja on jokseenkin tarkempi kuin päätöslauselma, mutta sekin jättää toivomisen varaa laillisuusperiaatteen toteutumisen kannalta.

Hallituksen esitys liittyy meneillään olevaan lainsäädäntöprosessiin Euroopan unionissa. Euroopan komissio teki 2.12.2015 ehdotuksen (KOM(2015) 625 lopullinen) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi terrorismin torjumisesta ja terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta. Ehdotuksella on tarkoitus saattaa voimaan muun muassa päätöslauselman 2178 (2014) sisältämät velvoitteet. Amnesty International on esittänyt kriittisiä huomioita komission ehdotuksesta.[4]

3. Terrorismin määritelmä ja laillisuusperiaate

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artikla ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan sopimuksen 15 artikla edellyttävät laillisuusperiaatteen noudattamista. Sen mukaan lain on oltava selkeä, ymmärrettävä ja helposti saatavilla ja lain käytännön vaikutukset on voitava ennakoida riittävän tarkasti. Erityisesti laki on säädettävä niin tarkaksi, että yksilö voi lain perusteella arvioida oman käytöksensä lainmukaisuutta. Lailla ei saa antaa rajoittamatonta harkintavaltaa viranomaisille, vaan sen tarkoituksena tulee olla lain piiriin kuuluvien henkilöiden käyttäytymisen ohjaaminen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vahvistanut tämän keskeiseksi oikeusvaltioperiaatteeksi ja merkittäväksi suojaksi viranomaisten mielivaltaisuutta vastaan.[5] Kriminalisoinnin yhteydessä laillisuusperiaate edellyttää, että lain on luokiteltava ja kuvailtava teot tarkasti ja yksiselitteisesti siten, että rangaistava käytös on tarkasti määritelty.

Laillisuusperiaatteen kannalta Amnesty International pitää ongelmallisena kansainvälisesti sovitun terrorismia koskevan määritelmän puuttumista. Terrorismia ei ole määritelty johdonmukaisesti tai kattavasti missään kansainvälisessä sopimuksessa tai muussa kansainvälisen oikeuden lähteessä. Vaikka tiettyjen tekojen osalta onkin laajempi yhteisymmärrys siitä, että tietyt teot muodostavat terroristisia tekoja, terrorismiin liittyvien käsitteiden rajoista on kuitenkin suurta erimielisyyttä. Amnesty Internationalin tutkimuksen mukaan tietyt valtiot vetoavat hyvin laajoihin terrorismimääritelmiin alistaakseen esimerkiksi poliittista oppositiota ja rajoittaakseen sananvapautta, yhdistysvapautta kokoontumisvapautta ja muita ihmisoikeuksia.

Kuten yllä on todettu, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 (2014) ei määrittele terrorismia. Hallituksen esityksessä todetaankin, että edellä mainittu päätöslauselma sekä muut YK:n turvallisuusneuvoston terrorismiin liittyvät päätöslauselmat jättävät käytännössä tietyiltä osin terroritekojen määrittelemisen jäsenvaltioille. Yllä esitetyn lisäksi tämä on erityisen ongelmallista varsinkin kansainvälistä

[4] European Commission’s proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Combating Terrorism and Replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA on Combating Terrorism, Joint submission by Amnesty International, the International Commission of Jurists, and the Open Society Justice Initiative and the Open Society European Policy Institute, February 2016
https://www.amnesty.org/download/Documents/IOR6034702016ENGLISH.pdf

[5] Del Rio Prada v. Espanja, application no. 42750/09, Grand Chamber, 21.10.2013, para 77.

ja rajoja ylittävää rikollisuutta torjuttaessa. Yksilölle voi jäädä varsin epäselväksi, minkälaisiin toimiin häntä vastaan voidaan ryhtyä eri valtioissa terrorismia koskevan lainsäädännön perusteella.

Myös YK:n erityisraportoija terrorismia ja ihmisoikeuksien suojelua koskevissa kysymyksissä on kiinnittänyt tähän huomiota ja esittänyt ehdotuksen terrorismin kansainväliseksi määritelmäksi.[6]

Amnesty katsoo, että rikoslain 34 a luvun 1 §:stä ja 6 §:stä koostuva määritelmä terrorismista on liian epätarkka ja laaja. Käytännössä on esimerkiksi vaikea päätellä, miten määritellään teko, joka ”on omiaan” aiheuttamaan ”vakavaa vahinkoa” jollekin valtiolle tai kansainväliselle järjestölle. Tältä osin Amnesty International on yhdessä mm. International Commission of Jurists -järjestön kanssa kritisoinut terrorismirikoksia koskevassa EU:n direktiiviehdotuksessa olevaa määritelmää.[7] Kokonaisuutena rikoslain 34 a luku on muutoinkin epäselvä, eikä täytä ihmisoikeusvelvoitteiden asettamien laillisuusperiaatteen edellytyksiä. Amnesty International puoltaa asiantuntijoiden esittämää ehdotusta 34 a luvun uudistamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kriminalisoitavaksi terroristisessa tarkoituksessa tehty matkustaminen sekä sen rahoittaminen. Terroristisessa tarkoituksessa tehty matkustaminen ja sen rahoittaminen ovat tekoina hyvin etäällä päärikoksesta, eli itse terroristiteosta, jolle ei ole kansainvälisesti sovittua tarkkaa määritelmää. Siksi Amnesty International pitää terroristisessa tarkoituksessa tehdyn matkustamisen ja sen rahoittamisen kriminalisointia ongelmallisena.

Matkustamisteolla tulisi olla lähempi yhteys itse päätekoon eli terrorismirikokseen. Lisäksi siitä tulisi tarkemmin ilmetä tahallisuus paitsi matkustaa, myös joko tehdä pääteko (terrorismirikos) tai myötävaikuttaa päätekoon olennaisella tavalla. Lisäksi on oltava todellinen ja ennakoitavissa oleva riski, että pääteko toteutetaan. Amnesty International kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että syyttäjällä on todistustaakka osoittaa rikoksen toteutuneen. Syytettyä ei missään olosuhteissa saa asettaa sellaiseen asemaan, jossa hän joutuu kantamaan todistustaakan osoittaakseen, että matkustaminen tai suunniteltu matkustaminen on tapahtunut täysin laillista tarkoitusta varten.

4. Kansainvälinen humanitaarinen oikeus ja kansainvälinen rikosoikeus

Yksi YK:n turvallisuusneuvoston 2178 (2014) päätöslauselman ongelmista on, että se ikään kuin yhdistää, tai ainakin sekoittaa keskenään käsitteitä ja asioita, jotka liittyvät yhtäältä terrorismin torjuntaan ja toisaalta kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen ja kansainväliseen rikosoikeuteen (esim. käyttämällä käsitettä ”foreign terrorist fighters” sekoitetaan kaksi oikeudenalaa keskenään). Kansainvälinen humanitaarinen oikeus linjaa vierastaistelijoihin (eng. ”foreign fighters”) sovellettavia säännöksiä.[8] Terrorismin ennaltaehkäisyä koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (artiklat 26(4) ja 26(5)) puolestaan kieltää sopimuksen soveltamisen aseellisiin selkkauksiin.

---

[6] Reports of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, 28 December 2005, E/CN.4/2006/98 (paras 26-50) & 22 December 2010, A/HRC/16/51, kappaleet 26-28

[7] European Commission’s proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Combating Terrorism and Replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA on Combating Terrorism, Joint submission by Amnesty International, the International Commission of Jurists, and the Open Society Justice Initiative and the Open Society European Policy Institute, February 2016
https://www.amnesty.org/download/Documents/IOR6034702016ENGLISH.pdf

[8] Kts tarkemmin haasteista esim: “International humanitarian law and the challenges of contemporary armed conflicts”, 32nd International Conference of the Red Cross and Red Crescent, Geneva, Switzerland, 8-10 December 2015, sivut 19-20

Amnesty International kiinnittää huomiota siihen, että aseellisissa selkkauksissa tulee soveltaa kansainvälistä humanitaarista oikeutta, joka jo itsessään kieltää sellaiset teot, jotka valtiot voisivat katsoa terroristiteoiksi aseellisen selkkauksen ulkopuolella. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan teot voitaisiin katsoa sotarikoksiksi ja kansainvälisen rikosoikeuden mukaan ne voitaisiin myös katsoa esimerkiksi joukkotuhonnaksi tai rikoksiksi ihmisyyttä vastaan. Nämä teot on kriminalisoitu myös Suomen lainsäädännössä. Käytännössä esitetty lainsäädäntö voi heikentää humanitaarisen oikeuden asemaa aseellisessa selkkauksessa siltä osin kuin sitä sovellettaisiin sellaisiin tekoihin, jotka kuuluvat humanitaarisen oikeuden alaisuuteen.

Hallituksen esityksessä ei vielä riittävän tarkasti määritellä esitetyn kriminalisoinnin soveltamista aseellisissa selkkauksissa, eikä siinä viitata kansainvälisen oikeuden lähteisiin, joissa aseellinen selkkaus määritellään (viittaukset voisivat olla hyödylliset lakia toimeenpaneville viranomaisille). Päinvastoin, hallituksen esityksessä viitataan suoraan meneillään oleviin konflikteihin: ”useiden muiden valtioiden tavoin Suomesta lähtee henkilöitä Syyriaan ja Irakiin osallistuakseen konfliktialueilla terroristijärjestöiksi luokiteltujen organisaatioiden toimintaan. Lähtijöitä on ollut myös Somaliassa käytävään sisällissotaan.”[9]

Myös YK:n turvallisuusneuvoston 2178 (2014) päätöslauselmassa kiinnitetään erityistä huomiota ”terroristitaistelijoihin”, jotka matkustavat Syyriaan liittyäkseen ISIL-järjestöön, Al-Nusran rintamaan ja muihin Al Qaidaan liittyviin ryhmittymiin.[10] Myös YK:n tiedote päätöslauselmasta käsittelee ennen kaikkea Syyriaan matkustamista terroristisessa tarkoituksessa.[11] Kriminalisoinnin kannalta tämä on ongelmallista siitä syystä, että Syyriassa on meneillään sisällissota, johon sovelletaan humanitaarista oikeutta. EN:n lisäpöytäkirjan 9 artiklan mukaan matkustamisrikokseen sovellettaisiin yleissopimuksen 26 artiklan 4 ja 5 kappaleita, joiden mukaan aseellisen ryhmittymän toimintaan aseellisessa selkkauksessa sovelletaan humanitaarista oikeutta. Sodassa taisteleminen ja matkustaminen taisteluihin liittymiseksi ei ole kiellettyä humanitaarisessa oikeudessa. Humanitaarisen oikeuden vastaiset teot ISIL-järjestön tai Al-Nusran rintaman jäsenenä, ja osana Syyrian aseellista selkkausta, olisivat näin ollen sotarikoksia tai rikoksia ihmisyyttä vastaan, eivät terrorismirikoksia.

Kansainvälisen oikeuden nojalla valtiot ovat velvollisia kriminalisoimaan kansainväliset rikokset (joukkotuhonta, rikos ihmisyyttä vastaan, sotarikos) sekä tutkimaan myös muissa valtioissa tapahtuneita kansainvälisiä rikoksia ja tarvittaessa asettamaan epäillyt oikeuden eteen universaalitoimivallan nojalla. Amnesty International katsoo, että valtioiden tulisi priorisoida näiden kansainvälisten rikosten tutkintaa, ja asettaa Syyrian sodassa vakaviin rikoksiin syyllistyneet vastuuseen näistä teoista.

Amnesty International on useiden vuosien ajan raportoinut Syyriassa tapahtuvista sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan, joista ei ole saatettu ketään vastuuseen. Amnesty International katsoo, että YK:n turvallisuusneuvoston on siirrettävä Syyrian tilanne Kansainvälisen rikostuomioistuimen tutkittavaksi Rooman perussäännön 13 artiklan mukaisesti. Valtioilla on myös velvollisuus tutkia Syyriassa tapahtuneet sotarikokset universaalitoimivallan nojalla sekä niissä tilanteissa, joissa rikoksella on jokin yhteys valtioon tai sen alueella asustavaan tai oleskelevaan henkilöön. Esimerkiksi YK:n pakolaisjärjestö on todennut, että

---

9 HE 93/2016 vp, sivu 23

[10] YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma UNSC 2178 (2014), pp 12

[11] Security Council Unanimously Adopts Resolution Condemning Violent Extremism, Underscoring Need to Prevent Travel, Support for Foreign Terrorist Fighters, http://www.un.org/press/en/2014/sc11580.doc.htm

Syyriasta paenneiden keskuudessa voi olla henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet pakolaisstatuksen poissuljentaan johtaviin tekoihin (pakolaisyleissopimuksen 1F artiklan mukaan nämä ovat mm. sotarikokset, rikokset ihmisyyttä vastaan ja rikokset rauhaa vastaan).[12]

Amnesty International korostaa, että sotarikoksista ja muista kaikkein vakavimmista kansainvälisistä rikoksista vallitsevan rankaisemattomuuden kitkemisen tulee olla etusijalla Syyrian ja muidenkin konfliktien osalta. Tulevan lainsäädännön soveltamista varten olisi siksi hyvä laatia selkeämpi kannanotto siitä, missä tilanteessa lainsäätäjän mukaan sovellettaisiin rikoslain 34 a lukua ja missä tilanteissa sovellettaisiin kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja rikosoikeudellisen vastuun osalta mahdollisesti rikoslain 11 lukua.

5. Radikalisaatio ja terrorismintorjunta

Voidaan myös pohtia sitä, onko terrorismitarkoituksessa tapahtuvan matkustamisen, ja siihen liittyvien eri valmistelu- ja osallisuusmuotojen, kriminalisointi oikea tapa vastata terrorismiin ja radikalisoitumiseen. Kriminalisoinnin lisäksi olisi olennaista kehittää myös muita toimintatapoja, joilla estettäisiin radikalisoituminen ja terroristinen väkivalta. Esimerkiksi Tanskassa Syyriaan matkustaneet, ja sitä suunnitelleet, pääsevät kuntoutukseen ns. Århusin mallin mukaisesti.

Myöskään viimeaikaisia muutoksia maahanmuuttolainsäädäntöön ja –käytänteisiin ei ole arvioitu sen osalta, vaikuttavatko ne ihmisen radikalisoitumiseen ja lisäävätkö toimenpiteet ihmisten haavoittuvuutta joutua terrorismin värväytymiseksi. Etenkin esimerkiksi perheenyhdistämiseen liittyvät kiristykset sekä paperittomuuteen pakottaminen voivat olla omiaan johdattamaan ihmisiä radikalisoitumiseen.

Kunnioittavasti

Niina Laajapuro
Toiminnanjohtaja vt
Amnesty International Suomen osasto

Susanna Mehtonen
Oikeudellinen asiantuntija
Amnesty International Suomen osasto

[12] International Protection Considerations with regard to people fleeing the Syrian Arab Republic, Update III, http://www.refworld.org/pdfid/544e446d4.pdf